ગરબાવળિ.

સરવે સ્ત્રી બાળા સજ્જનોને વાસ્તે

કવીશ્વર દલપતરામ ડાહ્યાભાઈની

બનાવેલી.

અમદાવાદ

માણેકચોક આગળ ડાગીઆઓળની પાસ

શા. હીરાભાઈ પુંજાસાના મકાનમાં

"અમદાવાદ ટાઈમ્સ પ્રેસ"માં

કાળીદાસ સાંકળચંદે છાપી પ્રસિદ્ધ કરી.

સંવત ૧૯૪૦. સન ૧૮૮૪.

કિંમત રૂ૦-૧-૦

ગરબાવળી.

બાળ વિશે ગરબી. ૧

બાળો તમે બાળ બણી રૂડી;
મુકી દેવી વાતો હોય ભુંડા. બાળો૦ ૧
રમવુ તો ડાહ્યાની સાથે;
કે કજીયો નહીં આવે માથે. બાળો૦ ૨
વસ્ત્ર વગરનાં નહીં ફરીએ;
મા બાપનું બોલ્યું માન ધરીએ. બાળો૦ ૩
સુડી પાળી સાથે નહીં રમીએ;
બોલેલું વાહાલાનુ ખમીએ. બાળો૦ ૪
બીજા જેવું કંઈ લેવા માટે;
ન લડીએ મોટાની સાથે. બાળો૦ ૫
સાચુ બોલે તે સારાં;
જુઠે તો દુખ થશે ભારી. બાળો૦ ૬
વિદ્યા ભણશે તે સારે;
તેના પર જઈએ બલીહારી. બાળો૦ ૭
ધંધા વગરના નવી ફરીએ;
મહેતાજીની શિક્ષા મન ધરીએ. બાળો૦ ૮

છોકરીઓને ભણવા વિશે ગરબી ૨.

બહેનો તમે ભાવ સહીત ભણજો;
ગાંડા લોકો નિંદે તે નવ ગણજો. બહેનો૦ ૧
ભણે તેતો ભગવંતને ભાવે;
[illegible] જ્ઞાન અધીક આવે;
[illegible] સદગુણ લાવે, બહેનો૦ ૨

તેનો અપજશથી ભાગે,
ને ધાણી લાજનો ભય ભાગે;
મોટો સતઆનું પદ માગે. કહું૦
દુરાચાર ડાઘ ન લાગે તેમાં
જપ્યા જુઓ કુળી રહે જેમાં;
અધીકનો હશે અભાવ એમાં કહુંને
બાઈ હતી રૂકમણી રાણી,
મીરાંબાઈ મુલકમાં વખણાણી;
જેની કવિતા જગ સૌ જાણી. કહુંનો૦
પ્રીયાને પાપ ઘણું લાગે,
એવું કોઈ લખી ન ગયા આગે;
મોટું ભોળપણ જુની માગે. કહુંને
ભણ્યા વિના કયાંથી અક્કલ આવે;
નીતિ રીતી તે કેમ જાણે;
ભણ્યા વિના જન પશુ સમાણે. કહુંનો૦
ભણો ગુણી નાગરની નારી;
આ રીતે નહીં કહીએ સારી;
ચતુર લેજો ચીતમાં વિચારી. કહુંનો૦
ભણો તજી આળસ ખટ છોડી,
પશે તેથી લાજ નહીં થોડી;
કહે દલપત બેઉ કર જોડી. કહુંનો૦

ગાયો વિશે ગરબી ૪.

રાગ— સખી એક કાગળ લખીએ હરીને એ રાગ

અમદાવાદ નામે આજ, શહેર છે સારૂંરે;
સાહેબ કંપની કેરૂ રાજ, પ્રજાને પ્યારૂંરે.
મોટા વચ્ચે માણેકચોક, શોભા સારીરે;
ત્યાં લક્ષાપતી બહુ લોક, વડા વેપ

એવું કહીએ ન આચરીએ બેહેન. બા૦ ૭
જે સપુત છે સારી છોરી,
મા બાપની લાજ વધારે બેહેન; બા૦ ૮
ભણિ લોક તણું સાનું કરશે;
જ્ઞાતિને એમ સુધારો બેહેન; બા૦ ૯
જે સંપ સગાથી તોડે ઈ,
તે કોઈ વખત હાથ ઘસે છે બેહેન; બા૦ ૧૦
જે સહુનું સારૂ ઈચ્છે છે,
તેના દલમાં દેવ વસે છે બેહેન; બા૦ ૧૧

સજનીને શીખામણની ગરબી. ૫

"કેકે ન કરીએજીરે" એ રાગની.

શાંભળ બેહેન શિખામણ સારી, તે છે સાતર તારીજીરે;
સુખ સંપતિ સત કીરતિ સંવિશ, માનીશ વાત અમારી;
સુણજો સજનીજીરે. ૧
સજ સપળાથી પેહેલાં જાગો, પ્રીત સહીત પ્રભાતેજીરે;
આળસને તો મેલા આળગી, વળગો ન રહો વાતે સુ૦ ૨
પ્રારથના પરમેશ્વરની કરી, ઘર ધંધામાં ધશિએજીરે;
જ્યાં સુણીએ ઉપદેશજ ઉલટો, ત્યાં નહી વાસો વશીએ સુ. ૩
જે નારી વઢકારી નઠારી, લડશે લાજ વિસારીજી;
તો તેમાંથી તુરતજ પાછા, હઠીએ હિમત હારી સુ૦ ૪
ચટકની ચંચળ ચાલે, ચૌટામાં નહી ચાલોજી;
આચરણ વિના સુવરણના, ઠાઠ ન ઠરીશે ઠાલા. સુ. ૫
પેહેલી પાઠશે ભણીયે, ભાણીયે ગણીયે ભાવેજીરે;
કરજની ખાણ ન ખણીયે, જે થકી નિંદ્રા ન આવે સુ૦ ૬
લાવકનો અડસઠો જોઈને, જાવક કરીયે જાણીજીરે;
લાવકથી અઢકુ ખરચે, ઘર જોવાની નીશાની. સુ૦ ૭

દિલમાં થઈ મગરૂર ન ડોલે, બોલ ન બોલે બળમાંજી;
માન ઘટે અભીમાન ધરયાથી, ઘટે પ્રતિષ્ઠા જગમાં. સુ૦ ૮
નમ્રપણામાં અમરત સરખો, સ્વાદ વસે છે સારોજી;
મગરૂરીમાં રસ નથી મીઠો, ખાટો તીખો ખારો. સુ૦ ૯
હરખ હમેશ હૈયામાં ધરીએ, કદીએ કલેશ ન કરીએજી;
માણસનું જીવતર છે મોંઘું, જરૂ ન જાણી જરાયે. સુ૦ ૧૦
સુધરેલી સુંદરીઓ સાથે, નામ ગણાએ જેનુંજી;
દલપતરામ કહે દુનિયામાં, ધન ધન જીવતર તેનું. સુ૦ ૧૧

ઘેલી મુસાફરીની ગરબી. ૫

"સખી સાંજના ચોર છપાયારે, લઈ બામણીયા" એ રાગની.

એક હતી મુસાફર ઘેલીરે, સુણો સાહેલીયો;
તેની આગળ એક તપેલીરે, સુણો સાહેલીયો. ૧
ગઈ રાતની રાખી એંઠીરે, સુણો સાહેલીયો;
ઉઠી પરભાતે માંજવા બેઠીરે, સુણો સાહેલીયો. ૨
ઘણી રીતે ઘશી ઘશી થાકીરે, સુણો સાહેલીયો;
બહુ ડાઘા રહ્યા તોય બાકીરે, સુણો સાહેલીયો. ૩
પુરી રીસે તપેલી ઉપાડીરે, સુણો સાહેલીયો;
સામી ભીંતની સાથે પછાડીરે, સુણો સાહેલીયો. ૪
લઈ પથરો તપેલાને કુટીરે, સુણો સાહેલીયો;
પડયાં કાંણાં તપેલી તો ફુટીરે, સુણો સાહેલીયો. ૫
થયા બપોર ભુખતો લાગીરે, સુણો સાહેલીયો;
પછી વાસણ માગવા લાગીરે, સુણો સાહેલીયો.
એને વાસણ ન આપે કોઈરે, સુણો સાહેલીયો;
પછી રાગ તાણી ઘણી રોઈરે, સુણો સાહેલીયો.
તોય થઈ ન તપેલી તો સાજીરે, સુણો સાહેલીયો;
હસે લોકને તે મરે લાજીરે, સુણો સાહેલીયો.

જેથી સ્વારથ આપણો જરાયેરે, સુણો સાહેલીયો;
તેના ઉપર ક્રોધ ના કરોએરે, સુણો સાહેલીયો. ૯
બાત દુરજતી ગાયની ખમીએરે, સુણો સાહેલીયો.
તેને તજીયે તો દુખ ક્યાંથી જમીયેરે, સુણો સાહેલીયો. ૧૦
કોઈની સાથે કુંઆરે લડીએરે, સુણો સાહેલીયો;
એમાં આપણે હલકાં પડીએરે, સુણો સાહેલીયો. ૧૧
સાંખી ચાલે તે માણસ મોટુરે, સુણો સાહેલીયો;
દિલે સાચુ માનો નથી ખોટુરે, સુણો સાહેલીયો. ૧૨

ફુલણજીની ગરબી. ૬

"વાલા તમારી જોઈને રહીશું વાટરે વાલાજી."

ફુલણજી તમે ફુલાઆ કેમ ફુલ્યારે ફુલણજી;
આ ઉપજ ખરચનો આટલો કેમ ભુલ્યા મારા ફુલણજી. ૧
કરજ કરીને વરા ભલા તમે કીધારે ફુલણજી;
આ ગરથ પરાયા ખરચીને જસ લીધા મારા ફુલણજી. ૨
ઘર વેચીને ઘી સાકર તો લીધારે ફુલણજી;
આ જમણ સરસ સામા વડીયાથી કીધા મારા ફુલણજી. ૩
પીતાંબર પેહેરીને પંગતમાં ફરીઆરે ફુલણજી;
આ મનમાં ફુલઈ કરી મુછે કર ધરીઆ મારા ફુલણજી. ૪
વળનો દિવસ થયો કે માગે નાણાંરે ફુલણજી;
આ નાણાનાં કાંઈ ન મળે ઠેકાણાં મારા ફુલણજી. ૫
આ ફુલણજી ઉપર અરજી થઈ ત્યાંથીરે ફુલણજી;
આ જપત થઈ મિલકત કાહાડી ઘરમાંથી મારા ફુલણજી. ૬
ફુલણજી તમને જેણે ફુલાવ્યારે ફુલણજી;
આ તેતો કોઈ મદદ કરવા ન આવ્યા મારા ફુલણજી. ૭
ફુલણજી તો કુવો શોધવા ચાલ્યારે ફુલણજી;
આ ગરથ વિના તે આફીણ ન કોઈએ આલ્યાં મારા૦ ૮

જમની વચન વખાણ ભલા જે કરનારે ફુલણજી;
આ એ સહુ હાસ્ય કરે જોયા આચરતાં મારા ફુલણજી. ૯
આ અવસર તો અતીક વખાણી ચડાવ્યારે ફુલણજી;
પણ આ અવસરતો બેવકુફ બનાવ્યા મારા ફુલણજી. ૧૦
ચીતરચાં પટકુળને બાંધ્યા સુંદરવારે ફુલણજી;
આ ઘર બાળીને ચાલ્યા તીરથ કરવા મારા ફુલણજી. ૧૧
ફુલણજીની રાંડ રૂવે મોહો વાળીરે ફુલણજી;
આ ફુલણજી સીધાવ્યા ટેકો ટાળી મારા ફુલણજી. ૧૨
ભોળાને નરશી શિખામણ દેશેરે ફુલણજી;
તે નીસાસાનું પાપ ઘણું શીર લેશો મારા ફુલણજી. ૧૩
દીલમાં દલપતની શિખામણ ધરજોરે ફુલણજી;
તો કરજ કરીને નાત વરા નવ કરજો મારા ફુલણજી. ૧૪

શિયળ વિશે ગરબી ૭.

શિયળ તણો મહીમા બહુ મોટો, મોટો નથી બીજોજીરે;
વેદ પુરાણ કુરાન કીતાબે, અધિક અધિક ઉચરચાંછે સુણજો સજનોજીરે. ૧

શિયળ વિના સદ્ગુણ સઘળાથી, જરી નહી સોભા લેજીરે;
પાઘડી પેહેરી પામરી ઓઢી, ન શોભે નાગો બાવો. સુ૦ ૨
હાંડી જુમરૂખ તકતા માંડી, શોભાવ્યું ઘર સારૂંજીરે;
દીવા વીના અંધારા ઘરમાં, સૌ દેખે અંધારૂં. સુ૦ ૩
સરવે અંગે સાજુ તાજું, નાવ નવીન બનાવ્યુંજીરે;
પણ તેમાં એક છીદ્ર પડ્યું તો, તરી ન તેકે આવ્યુંજીરે. સુ૦
પરમેશ્વરનું બાનું પકડે, શિયળ ન પાળે સાચુંજીરે;
કવાથ પીએ ને કરી ન પાળે, તો જીવ્યાનું કાચું. સુ૦
પુન્ય દાન કે પ્રારથનાથી, જરી પાપ નહિ જાશેજીરે;
લાંબ શીપારશ લેશ ન ચાલે, પરમેશ્વરની પાસે. સુ૦

જે બાળપણથી ડાહપણમાં, ખંપણ એહુ મળશેજીરે;
ઘડપણ આપણને આવે, તો પણ તે નાહિ ટળસે. સુ૦ ૭
વીપળ થકી સંપુરણ થાસે, પરમેશ્વરની પ્રીતીજીરે;
દલપતરામ કહે દુનિયામાં, સુખદાયક શુભ નીતી. સુ૦ ૮

સ્ત્રીને ભણવા વિષે ગરબી. ૮

તમે ભણો ભલી ભાત બાઈ હિંદુવાણી,
રહો સુખી દીન રાત બાઈ હિંદુવાણી;
જેથી દુઃખ સુકો જાય બાઈ હિંદુવાણી,
શરીર સારા સુખી થાય બાઈ હિંદુવાણી;
રાખો સંપ સગા માંહ બાઈ હિંદુવાણી,
નહી કલેશ કરો કાંઈ બાઈ હિંદુવાણી;
સુખ સતમાં સદાએ બાઈ હિંદુવાણી,
ગુણવંત એમ ગાય બાઈ હિંદુવાણી;
શીખો સારાં કામ કાજ બાઈ હિંદુવાણી,
બધે લોક માંહી લાજ બાઈ હિંદુવાણી;
લહો પીયરમાં પ્રીતી બાઈ હિંદુવાણી,
રહો સાસરે સુરીતી બાઈ હિંદુવાણી;
કોઈ કરે સારા બોધ બાઈ હિંદુવાણી,
સુણી કાઢીએ ન ક્રોધ બાઈ હિંદુવાણી;
ભાજે અક્કલ અલેવ બાઈ હિંદુવાણી,
દલપત કેરા દેવ બાઈ હિંદુવાણી;

સાત વારનાં વખાણ. ૯

ભજીએ ભાવે ભગવાનને,
તજીએ તુરત સંગાથ;

સમજીએ સામગ્રી સ્વરગની,
હુજીએ આપણ છે હાથ, ભજીએ ભાવે૦ ૧
આદિત ઉગ્યો આકાશમાં,
કોઈજન કહેશે આરૂ તારૂ /
જુદા જરૂર ન જાણીએ,
મતલબ સુરજ સારૂં, ભજીએ ભાવે૦ ૨
સોમ સરીખા શીતળ બને,
કામ બધાંતા જે હોય;
સમજણ પામે જો શાસ્ત્રની.
કલેશ ન પામે હીન કોય, ભજીએ ભાવે૦ ૩
મંગળ ચાહે સઉ મનુષ્યનું,
આપણું મંગળ થાય;
નરસે નરશું ફળ પામીએ,
એવું સમજીએ સદાય. ભજીએ ભાવે૦ ૪
બુધ જન બુદ્ધી અતી સુખથી,
કરી શુભ રીતી વિચાર;
પ્રીતી રાખે પરીબ્રહ્મમાં,
જે છે જગનો કરતાર, ભજીએ ભાવે૦ ૫
ગુરૂજન બીજે ગુણ આપતાં,
જરીએ કરીએ નહી શોક;
ધરીએ વિદ્યા નિત નિત નવી,
ફરીએ હરીએ નહી ફોક. ભજીએ ભાવે૦ ૬
શું કરવા લડીએ બાકથી,
ચડીએ પાધરી વાટ;
પડીએ હિવશે ન અળીએ,
ખડીએ વિદ્યાના ધાટ. ભજીએ ભાવે૦ ૭
શનિશ્વર એએ હરી સ્મરણમાં,

તેવી રાખીએ ટેવ;
કઠણ સમે આવે કામમાં,
દલપતરામના દેવ, ભજીએ ભાવે. ૯

ભુંડી ભારજા વિશે ગરબી. ૧૦

ભાઈયો જેની ભારજા ભુંડીરે, તેને પીડા અંતર ઊંડી;
લાજ તજીને લડાઈ કરે નિત, ભાળવા લોક ભરાય.
સારા મનુશના ઘરનું વગોણું, જોણું જગતને થાય. ભાઈ. ૧
જેમ બીલાડી ઊંદરને જુવે, એમ નાથ સામા કરી નેણ;
પગ થકી પ્રગટે માથા લગી, એવાં વાંકાં કાઢે વેણ. ભાઈ. ૨
ચાર ઘડી પેઊ ગઊટે ટળે, ત્યારે સુખ બંનેને થાય;
ઘડીએ આવીને ઘેર બેસે ત્યારે, શેર લોહી સુકાય. ભા૦ ૩
પોહોર ચડે દીન પોહોડાંને ઉઠે, ચોંપે લડાઈનો ચાલ;
જો લડનાર કોઈ ન જડે તો, પડતાણે પોતાનાં બાળ. ભા૦ ૪
સ્નેહ કરી કદી સ્વામી સંઘાતે, બેશી ન બોલે વાત;
ધુમાડાની પેઠે ધુંધવાતી, રહે રોશ ભરી દીન રાત. ભા૦૫
પેટ થકી તો ઘણું જ પોતામાં, સમજણ જાણે સમાય;
દેવ થાકે તો મનુશના મુખની, શીખામણે શું થાય. ભા૦૬
પંડિત શાસ્ત્રી મંગલ પુરાણી, મોટી સભામાં મનાય;
માન તજી મુરખીના મોહોડાના, તેજ હુંકારા ખાય. ભા૦૭
જેને વીતી હોય તે નર જાણે, આણે બીજા અહંકાર;
ડાહ્યાપણનો ભગવંત કહે, કોઈ ગરવ ન કરશો લગાર. ભા૦૮

દુષ્ટ નર વિશે ગરબી. ૧૧

કહું નર દુષ્ટની કાણી, સુણો સહુ સ્નેહજ આણી;
માંડું વેહેલું કામ. સુધરે કે, બગડે એ માણસ માનની રીત;
પોતે કરયું તેતો પાધરૂં જાણે, નારીને ગારે નીત. કહુ૦ ૧

સાસુ નણંદ દેરાણી જેઠાણીના, સાચા જુઠા સુણી બોલ;
વાંક વિના વનીતાને તજે તો, તે નર ખરને તોલ. કજો૦૨.
કાગડે ઘેરયું ઘુડ ફુરે જેમ, ગોરી સદા ગભરાય;
ઘરના કરે સૌ રૂપ ઘણેરાં, તેથી જુદા નહી થાય. કજો૦૩
સાસરીઆના સાથે લઢી કાડે, રાંડ ઉપર તે રીસ;
સારા માણસની શિક્ષા ન માને, જેને રૂઠયો જગદીશ. ક૦૪
માનનીનું અપમાન કરે નીત, ગાએ નઠારી ગાળ;
તુચ્છ ગણી તીરસ્કાર કરે તો, તે નરનું શો ખ્યાળ. કજો૦૫
સમજુનો ટકો તુરત ઠગે, કોઈ ઘરડું આવી કહે ઘેર;
ઊંડું કહે કે આકુ જુવે, તેનો પાર આવે શી પેર. ક૦૬
પોતે તો ખાય પીએ ઘણું સારૂં, ને વસ્ત્ર ધરે શુભ રીત;
નારીને આપે નિત્યે નઠારૂં, કહો કેમ પ્રગટે પ્રીત. ક૦૭
સ્વામી સાંભળને વાંક વિના, આવી કામનીને લઢે કોય;
સારી રીતે સમાધાન કરે નહી, ઢોજડા જેવો હોય. ક૦૮
પીયરીયાં પટકુળ ન પુરે, તો સ્વામી કરે સંતાપ;
કહે ધનવંત એ કંથ સ્વરૂપે, પેલા જનમનું પાપ. કજો૦૯

સ્ત્રીઓને ઉદ્યમ કરવાની ગરબી. ૧૨

નવલ આવ્યું છે હુનર નરેશનું;

ટેક.

કાંઈ કાજ કરો રાજ — .
મૂળવો ગઈ પરદેશી હાથે,
એ મોટી ભુલ તમો માથે;
તમે સંપ ન રાખ્યો કોઈ સાથે,
દેશી ગીતો દુખ સરવ ટાળોર આપણા દેશનું. ૧
આ વખત જુઓ તમે વિચારી,
નીરધન થઈ ઘણાં નર નારી;
કાંઈ મૂળ [illegible] ખબા ભારી,
[illegible] આપણા દેશનું. ૨

તમે દીવશો સહુ દુર ધરો,
હીમ ખોલી ખુબ વિચાર કરો;
હવે જાગ્રત થઈ કાંઈ જુગતી કરો.
દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૩

તમે સગાં કુટંબમાં સંપ કરો,
વળી દેવાદાર થતેજ ડરો;
તમે નિત્ય ઘટાડો નાત વરો,
દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૪

ધન મળતે તુરતજ ગરવ છાંડો,
તમે મોટાં કારજ નવ માંડો;
તમે પરણ્યા પેહેલાં શીદ રાંડો,
દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૫

વિદ્યાનો સ્વાદ સદા ચાખો,
મન ઉદ્યોગમાં અહોનીશ રાખો;
શીદ ભાગ્ય લખ્યું થાશે ભાખો,
દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૬

પડતર જમીન તે ખેડાવો,
ઉગશે જો ત્રણ વખત વાવો;
નિર ઉદ્યમી ઉદ્યમમાં લાવો,
દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૭

અદાલત અરજી અળસાવો,
ગુસ્સાઓને લાંચ ન સુંધાવો;
નાતીલા [illegible]
[illegible] વણ નાખો,
દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૮

પરદેશી હુનર પ્રગટ હરો,
સંચાની [illegible] શીદ કરો;
[illegible] ધરો,

દેશી ભીઓ દુઃખ સરવ ટાળે રે આજ્ઞા દેશનું. ૯

મુવા પછવાડે ન રોવા વિષે ગરબી. ૧૨

રાગ ધોળ.

વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.
જેથી તેને જંપ ન ઉપજે, જીવમાં સમજી જોવુંરે;
વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.
ગોપીચંદજીએ કહ્યું ગરૂડને, કુટે રડે જે કોઈ;
મરનારને માહા દુખ ઉપજે, ધરે નીસાસા રોઈ;
વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું. ૧
લીંટ લાળ ને આંસુ ઝરે, તે જમ ચર પાય પરાણે,
રૈરવ માહા રૈરવનાં દુખથી, એ દુખ અદકું જાણે;
વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું. ૨
કોઈ છાતી કુટે શીર કુટે ચુટે કેશજ હાથે;
એ સઘળી પરી પુરાણ પિડા મરનારાને માથે;
વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું. ૪
લોક વખાણે કે ન વખાણે તે સૌ સાંખી રહીએ;
જો હૈયામાં હેત વધે તો દુખ તેને શિદ દઈએ;
વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું. ૫
અજુતા રમપુરાણ હોય તો, રડો કુટો ન વિચારો,
જીવતાં વેર વળી ન શકે તો મરતાને વળી મારો;
વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું. ૫
કુટ્યા થકી જો કાંઈ દુખો તો, કુટો લઈને પાણો;
શા માટે તન કુટી શરીરમાં, રોગ ઉપાધી આણો;
વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.
એવી શોભા એસો અળગી, વળગી રહો માં વેહેમ;
જેથી સુખ ઉપજે એ જીવને, પુન્ય કરો કરો કાંઈ પ્રેમે;

વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.
રોશો પણ તેને નવી જોશો, ઓશો આંખ તમારી;
દલપતરામ કહે શીલ સાધી, માનો શિક્ષા મારી;
વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવી રોવું ૮

શિયળનું ધોળ ૧૩.

(શિયળ એટલે વ્યભિચાર અથવા છીનાળુ ન કરવા વિષે.)
બહુચર ભલે આવીયાં એ રાગનું.

સુણો સમજુ સકળ નર નારિયો,
મોટો શિયળ તણો મહીમાય, શિયળ પાળો સ્નેહથી;
જે કોઇ શિયળ સારી રીત સાચવે;
સરવે સફળ મનોરથ થાય. શિયળ પા० ૧
સોના રૂપાની શોભા ન સમજીએ;
શોભા સરસ શિયળ શણગાર. શિયળ પા० ૨
જેવાં નકટાંને ભુસણુ નાંખિયાં;
એવા શિયળ વિના નર નાર. શિયળ પા० ૩
વધે લાજ અધિક હીક લોકમાં;
પર લોકમાં મુકિત પમાય. શિયળ પા० ૪
સુખ સપતિ શિયળથી સેવિયે,
રીઝે જગ કરતા જગરાય. શિયળ પા० ૫,
માટે શિયળ સરવ રીતે સાચવો;
તજો કામી હરામીના સંગ. શિયળ પા० ૬
જરીએ ડરીએ નહી ધરાણુના ડર થકી;
ભારે ડરીએ શિયળ થતે ભંગ. શિયળ પા० ૭
તજી લાજ બે અદબો ન બોલીએ;
નહી જોઇલીએ મઠ છક માંય. શિયળ પા० ૮
નીચી નજરે સરળ રીતે ચાલીએ;

હાંસી મશ્કરી કરીએ ન કાંઈ. શિવજી પા૦ ૯
ફાટી આંખે ફરે જે કોઈ ફાતડા,
તેનું કાટોએ માટીમાં મુખ. શિવજી પા૦ ૧૦
તજવી તજવી સોબત નીત્ય તેહની;
જેને લજવી જનેતાની કુખ. શિવજી પા૦ ૧૧
ભાણવું ગાણવું તો તેહનું ધન્ય છે;
જેણે કુળને લગાડ્યો ન ડાઘ. શિવજી પા૦ ૧૨
ભણી ગણીને શિવજી ન સાચવે;
એના ભાણતરમાં ઉઠી આગ. શિવજી પા૦ ૧૩
હઈયા ફુટા બોલે બોલ હાંસીએ;
દેખી હાંસીને નાશીએ દુર. શિવજી પા૦ ૧૪
શિક્ષા સુંદર દલપતરામની;
જાણી કામની શિખો જરૂર. શિવજી પા૦ ૧૫

લગનમાં ફટાણું ન ગાવા વિશે ગરબી. ૧૪

ધોળકામાં ઘરભરી ફુલતો, મધાડમર ગાજે. એ રાગનુ.
આવો સૈયરબાઈ બેનડી, ગાઈએ ગીત રૂપાળાં;
મંડપમાં મેલો દીવડો, ભલાં થાય અજવાળાં. ૧
આજ ઘડી આનંદની, આજ રજની રૂપાળી;
સોનાનો સુરજ ઉગીયો, આજ દિવસ દીવાળી. ૨
ગાઈએ ગીત ભલાં ભલાં, વેવાણોને હરવાયે;
બોલ બેઅદબી ન બોલીએ, જેથી જાત લજવીએ. ૩
[illegible] નાતીના કુળની, એતો ગાય નઠારૂં;
[illegible]
[illegible]
આપણ ઉત્તમ કુળનાં, નહી ગાઈએ નઠારૂં.
જાત ને ભાત્ય તો જાણીએ, બોલ બોલે જે ઘડીએ;
બોલે નઠારૂં તે નાયકા, એમાં આઘાં ન પડીએ. ૫
ઉત્તમ જાતની ઓરતો, ભોડું ગાતાં લજવાશે;

મધ્યમ જાતની માનુની, ગીતે મશ્કરી ગાશો, ૬
મશ્કરી પણ મરજાદની, આપણી એબ ન ખોશો;
જરૂર ફટાણાની હોય જો, કહુ એટલું ખોળો. ૭
બેણને કરો બાંદરી, ગાંઠ પુંછડું વાળો;
બેરાગી કહીએ વેવાઈને, કાંધે કાંબળો કાળો. ૮
એથી અધીક વિધે ઓચરે, નીચી જાતમાં ભળવા,
બાપ ભાઈ બેઠા સાંભળે, જેવા વેશ્યાના ભડવા. ૯
ધીક પડ્યો અવતારને એ, શબ્દ શું કહીએ જુદા;
કામની નહી એતો કુતરી, મરદ નહી એતો માદા. ૧૦
મારી શીખામણ ગાઈએ, જેથી રામજી રીઝે,
દસકત દલપતરામના, દીલમાં જાણી લીજે. ૧૧

સંપ વિશે ગરબી. ૧૫

દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો, હાંરે જે કોઈ સંપ તજીને
સુખ માગે, તેના સુતેલા શાનરૂ જાગેરે;
દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો. ૧
હાંરે તજી સંપ લડાલડી આવે, તેમાં પુરત ચીજને ફાવેરે;
દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો. ૨
હાંરે જે કોઈ બીજા જમીન સારૂ લડતા, રાજ ખોઈને
રેડ્યા હવે રડતારે, દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો. ૩
હાંરે હજુએ હૈએ વિચારી નહિ જોશો, ખરેખાત છે હાથ
માં તે ખોશોરે, દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો. ૪
હાંરે તમે ટંટા ઘરગના ટાળો, જે જે પાણી બાળે તે ઘ
રમ પાળોરે, દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો. ૫
હાંરે છળ દગા કપટ દો છોડી, આપ્યા દેશની થઈ આ
બરૂ થોડીરે, દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો. ૬
હાંરે કરી સંપ કાંઈ હુનર ઉઠાવો, દેશની બખાત ફેલાવો

રે, દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો. ૭
હારે કોઈનું સારૂ દેખીને શીદ દાઝો, તેને પુંડાઈ મારવા
ન ધાઓરે, દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો. ૮
હારે માનો દલપતરામની વાણી, પક્ષપાત વીના સત પ્રમા
ણીરે, દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો. ૯

કેફ ન કરવા વિષે. ગરબી. ૧૬

તજો તજો કેફ કરમ કરવું;
જેથી થાય જાત તણું મરવું. તજો તજો કેફ૦ ૧
નથી એમાં સ્વાદ કશો સારો,
વિવેકની નજરેથી વિચારો;
દુખી થાસે કેફનો કરનારો. તજો તજો કેફ૦ ૨
પીશે જે જન મદીરા તાડી,
તેના ફળ દેશું દેખાડી;
જાચે પરઘેર દેશ પાડી. તજો તજો કેફ૦ ૩
અફીણથી કંઈક ગયા બુડી,
ગમાવી ગાંઠ થકી મુંડી;
ગુવા દુખ દરીઆમાં બુડી. તજો તજો કેફ૦ ૪
મુરખને મુરખ મળે સંગી,
લીલાગર ભાંગ પીએ ભંગી;
અકલ હીણા તે તડખંગી. તજો તજો કેફ૦ ૫
મફર કે માજમ જે ખાશે,
જરૂર અકલ તેની જાશે;
સારા સારા લોકમાં નિંદાશે. તજો તજો કેફ૦ ૬
પીએ કોઈ ગાંજો ગુણ જાણી,
ધુમાડો ખેંચે બળ આણી;
એનીતો અકલ વેચાણી. તજો તજો કેફ૦ ૭

વે સરવે રોગ કરે તનમાં,
એમ સાંભળ્યું વઈદો જનમાં;
માટે તમ જાણી લેજો મનમાં. તજો તમ કે૰ ૮
ન ખાશો પાક કદી પ્રીતે,
જેથી ચતુરાઈ ઘટે ચીતે;
રેહેજો રૂડા આગમની રીતે. તજો તમ કે૰ ૯
પ્રભુ થકી જો હોય ડરીએ,
કદી એવુ કરમ નહીં કરીએ;
શિખામણ સારી રૂદે ધરીએ. તજો તમ કે૰ ૧૦
બનાવી ગરબી ખુબ સારી,
સુણી જે દેશે વીસારી;
તેના મુખ ઉપર પેજારી. તજો તમ કે૰ ૧૧
વારે વારે શું કહીએ વારૂં,
સ્નેહ કરી કહુછું તમ સારૂં;
માનો દલપત કેહે કહ્યુ મારૂં. તજો તમ કે૰ ૧૨

ગરબી ૧૭.

કેફીની સ્ત્રીને પસ્તાવો તે વિષે.

મા મુજને કેમ દીધીરે કેફી કંથને,
કાહાડી સાટ્યાં કીધાં જનમનાં વેરજો;
જન્મ સમે નવ આણ્યો મારા અંતને,
ગળથુથીમાં ઘોળી ન પાચું ઝેરજો. મા મુજને૰ ૧
છેરી નાખીરે બળતી આગમાં,
ઉગરવાનો નથી હવે ઉપાયજો;
ભોગવવું દુખ લખ્યુંરે મારા ભાગ્યમાં,
રજની દહાડા રડતે વીતી જાયજો. મા મુજને૰ ૨

આવરદા મારી ઘતી લાંબી થઈ,
તરાગ જહી જે તડકે તાડ્યો જાયજો;
કરમ તણી કાણીરે ક્યાં જાશે કહો,
છાંપ કુવાની કુવા વિશે સમાયજો. ભા૦ મુજને૦ ૩
શું કરવું જીવને આ સંસારમાં,
હાથે મરે તો આતમ હત્યા થાયજો;
સાત જન્મ પામુરે શોક અપારમાં,
પાર ન આવે કરતે કોડ ઉપાયજો. ભા૦ મુજને૦ ૪
રમવું ને જમવું તો મુજને નવી ગમ્યું,
માથે ઉઠ્યાં દુખનાં મોટાં ઝાડજો;
એ દુખથી છોડાવે મુજને આ સમે,
પુરાણ માનું પરમેશ્વરનો પાડજો. ભા૦ મુજને૦ ૫
ફરી જન્મ ધરશુંરે ત્યાં સુખ પામશું,
આ અવસરતો એળે ગયો અવતારજો;
હૈયું કઠણ રાખીને હિંમત રાખશું,
ભાગે લખીઓ હવે આ ભરથારજો. ભા૦ મુજને૦ ૬
પાપ નથી કીધાં મેં આવડાં આ પળે,
પ્રગટી આવ્યાં પેલાં ભવના પાપજો;
લેખ લખ્યા હવે તે ટાળ્યા નવ ટળે,
કરમ કરે તે ન કરે માને બાપજો. ભા૦ મુજને૦ ૭
દીલમાં એમ સમજીને દુખ ન માનવું,
રાખું હરીઆમાં કેના ઉપર રોશજો;
ભવ પેલે કીધાં તે ભોગવી છુટવું,
દલપતના સ્વામીને ન દેવો દોશજો. ભા૦ મુજને૦ ૮

ગરબી ૧૯

કેફીના ઘરનો હેવાલ.

કેફી પ્રેપર જેનો કંથ રે, તેના પુરણ પાપ;
મનમાં ઉદાશી મટે નહી;
હારે તપે તનડામાં તાપ. કેફી૦ ૧
એવો દીસે અળખામણો રે, જાણે જીવનો ઢળેલ;
આડા બોલો અફીણીઓ,
હારે એના ગાત્ર ગળેલ. કેફી૦ ૨
એક ટકાની નહી આબરૂ રે, પીઠા ચોટાનો ચોર;
દાહાડો હોરાએ દરબારમાં,
હારે પુઠ લોકોનો સોર. કેફી૦ ૩
અપોસીઓને ઘણો આળસુ રે,
કાંતો ઉંઘે કાં ગાય, રળવાની શાકતી રહે નહી;
હારે રળ્યું રંડાનું ખાય. કેફી૦ ૪
બારથી આવે એ બાકળો રે;
હીણા દેખાય હાડ, ખુણે હાળીને પડે ખાટલો;
હારે બઈરી છઈઆનો કાળ. કેફી૦ ૫
બાળકને ખાવા નહી બાજરી રે,
પીઠા પ્રગટે ઉફાંદ, છતે ધણીએ બળે છાતડી;
હારે વેઠે રંડાપો રાંડ. કેફી૦ ૬
લાજ હીણો લેજ નહી રે, જાશે તરણાથી તોલ;
તેવા અફીણના તોરમાં,
હારે બોલે જુઠેરા બોલ. કેફી૦ ૭
કોઈ કોઈ વખત થાય કેફ ચઢી રે,
હૈયા ફુટા હેરાન, તોએ શીખ દલપતરામની;
હારે ઠી બારે ન કાન. કેફી૦ ૮

—૦૦૦—

ગરબી ૧૯

સજજનોએ કેફ કરવાનો વિચાર ન રાખવો.

સજ્જન લોક વિચારી, સારી શીખામણ મન ધરીએજી;
જેમ તેમ મુખ બોલાએ, જેથી રીસ ત્યાંથી કરીએ.
કેફ ન કરીએજી૦ ૧
તાળી પાડી હાથ દેખાડી, કહુછું હાહાડી હાહાડીજી;
મારૂ વેણ તમે માનોનો, તજજો દારૂ તાડી. કેફ૦ ૨
કેફ કરવાથી ઘટશે ભાઈ, ચીતમાંથી ચતુરાઈજી;
ધન ખરચી લેવી લુચાઈ, માટી એ મુરખાઈ. કેફ૦ ૩
લાજ ઘટેને કાજ ન સુધરે, એમ ન વિચારે અંધોજી;
સાર નથી એમાં કાંઈ અંતે, ઘર ખોવાનો ધંધો. કેફ૦ ૪
વેદ પુરાણ કુરાન કીતાબ, જોજો હેત તપાસીજી;
એ લક્ષણ તજવાથી મળશે, સઘળેથી શાબાશી. કેફ૦ ૫
કાજી મુલ્લાનો મત એછે, મત છે અધ્યારૂનોજી;
હિંદુમાં કોઇનાથી, પણ દોશ ઘણો દારૂનો. કેફ૦ ૬
દારૂ સારૂ મારૂ તારૂ, ચોરવાનું ચિત થાશેજી;
કોઈક સમે સાંકડામાં આવી, જીવ તેમાંથી જાશે. કેફ૦ ૭
વસ્ત્ર તજીને લાજ વિનાના, ખરની રીતે રખડશોજી;
કહે દલપત કરમાં લોટો લઈ, કોઈ કુવામાં ન પડશો;
કેફ ન કરીએજી. ૮

ગરબી ૨૦

કેફના અવગુણ વિષે.

કુડી ચાડી કેફ તણા અવગુણરે કહું હું કેટલા,
નીરલજ નર છે કેફ તણા કરનારરે જગમાં જેટલા;
આ જગમાં જે નર કેફ કરે,

તેના તનમાં રોગ અનેક ઠરે;
તેની નીરૂચે જગમાં લાજ મરે,
ફુકી લોકો કેફ ત્રણા અવગુણરે   કહું હું કેટલા. ૧
તેના બાળક ભુખ્યાં જરીને રડશે,
તેને લેણાવાળા નીત નડશે;
પછી ગભરાઇને ખઈ પીને લડશે,
ફુકી લોકો કેફ તણા અવગુણરે કહું હું કેટલા. ૨
નીત્ય નવલી ફરીયાદો થાશે,
કપડાં હરરાજે વેચાશે;
ફુકી સરકારે હોરાશે,
ફુકી લોકો કેફ તણા અવગુણરે કહું હું કેટલા. ૩
બે ભાન થઈ ભુલો ભમશે,
નરસી જગ્યામાં જઈ રમશે;
અભીમાન તજી ગાળો ખમશે,
ફુકી લોકો કેફ તણા અવગુણરે   કહું હું કેટલા. ૪
તેને ઘર ધંધો નહી હાથ ચડે,
તેની બુદ્ધી જાશે કેફ વડે;
તેને રસ્તો સીધો નહીં જડે,
ફુકી લોકો કેફ તણા અવગુણરે   કહું હું કેટલા. ૫
એવો અક્કલહીણો કોણ હશે,
ધન ખરચીને દુખીયારો થશે;
કોણ મરવા સામે પુર જશે,
ફુકી લોકો કેફ તણા અવગુણરે   કહું હું કેટલા. ૬
નથીરે એમાં સ્વાદ કશો,
ફુકીથી ઉલટા હેરાન થશો;
વળી મરીને જમને હાથ જશો,
ફુકી લોકો કેફ તણા અવગુણરે   કહું હું કેટલા. ૭

તમ વીગતેથી વિચાર કરો,
વળી પરમેશ્વરથી કેક ડરો;
દલપતની વીનતી દીલ ધરો;
કુડી લોકો કેક તણા અવગુણરે કહું હું કેટલા. ૮

કળીકાળમાં કેફીને ચેતવણીની ગરબી. ૨૧

એક કારણ કહું છું કળીકાળનુંરે લોલ;
મોટા અધરમ વિકરાળનુંરે લોલ. ૧
જે કોઈ લંકાના વાશી મધુ પીવતારે લોલ;
આજ થયા છે આવી જીવતારે લોલ. ૨
ઉપર વેશ તે ઊંચા વરણનારે લોલ;
આહાર કરે તે કુંભકરણનોરે લોલ. ૩
સારાં શાસ્ત્ર ભણીને ભુલા પડેરે લોલ;
રસ્તો છોડીને રનમાં ચડેરે લોલ. ૪
ઊંચો વરણ કરમ નીચુ કરેરે લોલ;
નામ શીવ શકતી તણું ધરેરે લોલ. ૫
જેનો સ્પર્શ થએથી નાહાવું પડેરે લોલ;
કહેશે મધુ તે દેવીને ચડેરે લોલ. ૬
જેમાં માંસથી દોષ મોટા રહેરે લોલ;
તેવું પીવામાં પુન્ય છે કહેરે લોલ. ૭
એતો વેદના વેરી રાવણ વંશનારે લોલ;
કાંતો કુટંબી કેસો કંસનારે લોલ. ૮
બહુ જુગતી લાવે છે જુઠું બોલવેરે લોલ;
ભોળા લોકોને ઘણા ભોળવેરે લોલ. ૯
કહેશે એક પુરાણ વાત એ કહીરે લોલ;
મદ્ય પીવામાં પાપ છે નહીરે લોલ. ૧૦

જુઠા શ્લોક બનાવે મધુપાનનારે લોલ;
સમજાવે જીવ અગનાનનારે લોલ. ૧૧
જે કોઈ દુષ્ટ કરમ એવુ આચરેરે લોલ;
માંત્રીક નામ તેહેનુ ધરેરે લોલ. ૧૨
નીચ વરતુમાં નીચપણું જે હતુંરે લોલ;
તીરથ કરાવે નામ તેહનુંરે લોલ. ૧૩
ગ્રંથ વાંચે સભામાં શુધ ધરમનારે લોલ;
દીલમાં ભરેલું દુષ્ટ કરમનારે લોલ. ૧૪
તેમાં નામ ધરાવે દેવી બાળનુંરે લોલ;
કરમ કરે તે ચંડાળનુંરે લોલ. ૧૫
ભોળા લોકો ભોળાશો નહીં ભરમમાંરે લોલ;
નથી એ વાત કોઈ ધરમમાંરે લોલ. ૧૬
એવા દેનાની વાત માનશો નહીરે લોલ;
વાતો એ વેદમાં નથી કહીરે લોલ. ૧૭
એવું કરવું તે સારૂ કોણ જાણશેરે લોલ;
વાદ સભામાં કોણ તાણશેરે લોલ. ૧૮
બાપ જન્મા ગૌમાંસ પાપ છોટુ છેરે લોલ;
તેથી મદીરા પાપ મોટુ છેરે લોલ. ૧૯
એવી રીતે લખ્યુંું છે શાસ્ત્ર સરવમાંરે લોલ;
ગણતા નથી તે પાપ ગરવમાંરે લોલ. ૨૦
કહ્યુ માનીને દલપતરામનુંરે લોલ;
કરવું ન કામ હરામનુંરે લોલ. ૨૧

ગરબી ૨૧

કેફીની બદીના મહિના.

કારતક મહીને કેફી જેનો કંથરે સાહેલી,

આ એ અબળાના દુઃખનો નાવે અંત સાંભળ સાહેલી;
દાવશ પડે ને રજની મોટી થાશેરે સાહેલી,
આ કેફીની અબળાના કેમ દીન જાશે સાંભળ સાહેલી;
હીમાળાનો શીતળ વાયુ વાયરે સાહેલી,
આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી.૧
આ માગશર મહીને સુખ પામુ શી પેરરે સાહેલી,
આ કેફીરૂ તો માંડયો અકરાકેર સાંભળ સાહેલી;
આ ઉપજ પ્યારની વાત કશી નવ જાણીરે સાહેલી,
આ ખાઈ બેઠા નીજ બાપ તણી કમાણી સાંભળ સાહેલી;
પડયો રહે કાંઈ કેફી રસ્તા માંયરે સાહેલી,
આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી.૨
પોસે તો ઘર વેચી બેઠા પાપીરે સાહેલી,
આ પીયર જવાની રજા વહુને આપી સાંભળ સાહેલી;
જેણે મુજને પરણાવ્યું એવુ પાપરે સાહેલી,
આ પેલા ભવનાં દુશમન માને બાપ સાંભળ સાહેલી;
એ રતમાં સાસરે જવું સૌ ચાહેરે સાહેલી,
આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળસાહેલી.૩
મા મહીનામાં બોલે લોક વસંતરે સાહેલી,
આ તે દુખાણી કેફી જેનો કંથ સાંભળ સાહેલી;
વન પાલોવ્યાં આંબે આવ્યો મોહોરરે સાહેલી,
આ દુખાણીને સુખ નથી ઓબુ કે પોહોર સાંભળ સાહેલી;
ભમર ગાન સુણી પીઉ મળવા મન થાયરે સાહેલી,
આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી.૪
ફાગણમાં નરનારી ખેલે ફાગરે સાહેલી,
આ કેફીની અબળાને અંતર આગ સાંભળ સાહેલી;
રમે જમીને હસી મળી નર નારરે સાહેલી.
આ કેફીની પરણેલી ખાય માર સાંભળ સાહેલી,

જોવુંને રોવું ઘર ખુણા માંયરે સાહેલી,
આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી. ૫
અંતરમાં કેમ ધીરજ રાખું ચીતરે સાહેલી,
આ કેક કરે કેફીશું નીતને નીત સાંભળ સાહેલી;
એ પરમેશ્વર કેમ આવો વર આપ્યોરે સાહેલી,
આ એ વરથી તો અતી ભલો રંડાપો સાંભળ સાહેલી;
સહુણાવાળાની ફરીઆદ થાયરે સાહેલી,
આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી. ૬
વોલખતે આવ્યો મહીનો વઈશાખરે સાહેલી,
આભીમખ બે દીલ થાય બળીને રાખ સાંભળ સાહેલી;
સુરજ તપે તો છતર આડું રાખુંરે સાહેલી,
આ દીલ દાજે તે કોની આગળ દાખું સાંભળ સાહેલી;
રજની ઘટીને દહાડો મોટો થાયરે સાહેલી,
આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી. ૭
જેઠ તો જીવલડો જળવા લાગ્યોરે સાહેલી,
આ કેફીની અખળાનો આનંદ ભાગ્યો સાંભળ સાહેલી;
પગ દાઝે તો મોજડીયો લઈ પહેરુંરે સાહેલી,
આ કાળજડું દાઝે તે કેમ કરી ઠારું સાંભળ સાહેલી,
કેફીડાને કોઈ કહે ન સમજાયરે સાહેલી,
આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી. ૮
અશાડ ચઢી આવ્યો બે ઘનઘોરરે સાહેલી,
આ મોટા હરખ ધરીને બોલે મોર સાંભળ સાહેલી;
કેફી કંથ બંધીખાનામાં ભાડાયેરે સાહેલી,
આ પરણેલીના દીલમાં એ રત સાલે સાંભળ સાહેલી;
લીલી ધરા વિધ વિધનાં અન વવાયરે સાહેલી,
આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી. ૯
શ્રાવણમાં મેં શીવ પુજા નહી કીધીરે સાહેલી,

આ હવે મુજને ફુકીને કર દીધી સાંભળ સાહેલી;
ચિત્ત ટળે તો વ્યસની જુઠો ચોરરે સાહેલી,
આ એ સગપણ કરનારો ગરજે ગોર સાંભળ સાહેલી;
ભાગ્યવંતી જે પીઉ સાથે સોહાયરે સાહેલી,
આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી.૧૦
ભાદરવે ભરજોબન એળે જાયરે સાહેલી,
આ ફુકીની પથરીને કેમ સુખ થાય સાંભળ સાહેલી;
નદીએ આવ્યાં પુરણ જળનાં પુરરે સાહેલી,
આ પીઉ સાંભળતે આગ જળે છે ઉર સાંભળ સાહેલી;
માળે બેશી પંખીડાં મકલાયરે સાહેલી,
આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી.૧૧
દીવાળીના દહાડા આવ્યા આસરે સાહેલી;
આ ફુકીની પથરી તો નીત ઉદાસ સાંભળ સાહેલી;
રમે જમેને પહેરે નવા શણગારે સાહેલી,
આ ફુકીની નારીને નયણે જળ ધાર સાંભળ સાહેલી;
ગુણવંતી મળી મળીને ગરબા ગાયરે સાહેલી,
આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી.૧૨
માસ અધીકમાં અધીકપણું શું કહીએરે સાહેલી,
આ પીઉ પંખીપાને એકલી કેમ રહીએ સાંભળ સાહેલી;
એ વરથી મુજને છોડાવો બાપરે સાહેલી;
તો દલપતના સ્વામીને લાગુ પાય સાંભળ સાહેલી. ૧૩

ગરબી ૨૨

ફકીના અવગુણ વિશે.

શીખ કહુંછું તે સહુ સાંભળજોરે,
ફેલ વીચ અફીણ હો લાલ;

લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.

અવગુણ ઝાઝા અફીણમાંરે,
એવી હોય છે અક્કલ હીણ હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૧
મોહોટા મેહેલ ચઢીને બેસતારે,
અફીણથીજ એજ થયા હરરાજ હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે.
જે નર ભોજન જમતા ભાવતારે
રડતાં દીઠા અનને કાજ હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૨
વાહન રથ ઘોડાને પાલખીરે,
ચાલ્યા પગ પાળા નજી તેહ હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૩
રાતા માતા શરીરે શોભતારે,
દીઠા તેહના દુરબળ દેહ હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવલીજીએરે. ૪
જે નર ચતુર શીરોમણી જાગતારે.
નીરખ્યાંતે નીંદ્ર લે નેણ હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૫
જે નર બહુ બુદ્ધીથી બોલતારે,
તે નર ભાખે ભાગાં વેણ હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૬
જેની અતી સંભાળતી આબરૂરે,
તે નર લોકમાં નીંદાએ હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવલીજીએરે. ૭
જેનું સાંચપણું બહુ માનતારે,
તે સાચ થતા સમ ખાય હો લાલ;

લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૮
તોપણ સામ મનાએ નહી તેહનુંરે,
સરવે લોક તજે વીશ્વાસ હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૯
તે નર દુનીઆમાં જીવતો મુવોરે,
સારૂં મનુશ્ય ન બેસે પાસ હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૧૦
બહુ દુઃખ છે એહવા બંધાણમાંરે,
કોઈ દીન કર મુગની હોય હાણ હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૧૧
પૃથવી ઉપર પગ ઘસવા પડેરે,
તે ઘડી આવે મોહોડે ફીણ હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૧૨
જે કોઈ તજસે વસ્તુ કેફનીરે,
રાજી થાસે શ્રી ભગવાન હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૧૩
શીક્ષા સુંદર દલપતરામનીરે,
સજન સહુ ધરજો કાન હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૧૪

ગરબી. ૨૩.

સારા માણસે કેફીની સંગત ન કરવી.

રાગ ધોળ.

સજન સમજાએ કેફીનો સંગ ન કરવો, ટેક.
સમજી કાળા સાપ સરીખો પાપ ભણી પરહરવોરે;

સજન સઘળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૧
દારૂ પીએ તે દૈત્ય સરીખા, કદી વીસવાસ ન કરીએ;
ભાંગ પીએ તે ભંગીઆ જેવો, તેથી વેગળા રહીએ;
સજન સઘળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૨
પીએ તાડી તે પરેત સરીખા, અફીણ ખાય તે હેવો;
ગાંજાખોર તે ગાંડીઆ જેવો, તે પણ તજીએ તેવો રે;
સજન સઘળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૩
સંગ કરયાથી અંગ વળગશે, રંગ જશે ખરાબાઈ;
મનમાં હશે ઉમંગ ઘણા તે ભંગ થશે સહુ ભાઈ;
સજન સઘળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૩
પ્રથમ અફીણના પેસા નહી લે ઘરનું પાસે ખોળી,
વળગાડોને થશે વેગળા રેહેશો આંખો ચોળી;
સજન સઘળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૫
સહુને સરખા કરવા ડોલે, ખાસ વાત બનાવી;
નાક કટે જેમ નાત વધારી, ભોળાને ભરમાવરે.
સજન સઘળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૬
ખરો ઘણા ગુણ ગાશે, પીશોને વળી પાશે;
જાશે જર જોબન દુખ થાશે, પછી ઘણા પસ્તાશો રે;
સજન સઘળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૭
આવા ખોખને મળી ઊંચા, લુચ્ચા દુરગુણ લેશો;
સારા સજન સંતાપથી સુણીને દોશ વીસારી દેશો રે;
સજન સઘળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૮
દોષ તજે સંતાપથી સાણીને, રાશ ગમતા રાખો;
દલપતરામ દુનીયાં મધે દીઠું તેવું દાખે રે;
સજન સઘળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૯

ગરબી. ૨૪.

ભરથાર વશ કરવા વિશે.

અલબેલીરે અમે માત જોવાને જઈએ, એ રાગની છે.
લલના નહીં થાય લગાર કામણ મંત્ર કશે.
આ મંત્રે કરો ઉચ્ચાર વશ ભરથાર થશે. ટેક.
પ્રાણ થકી પીઉજી છો પ્યારા, ન્યારા ન રહો નાથરે,
સરવ થકી લાગોછો સારા, હું વેચાઉ તમ હાથ. કાં૦ ૧
તન મનમાં રહું સાજી તાજી રાજી દેખુ રાજરે.
જો કદી બોલ્યું કાંઈ કુરાજી,
ક્ષમ્યાં કરીએ આજ કામણ૦ ૨
માત પીતાએ મોટી કરીને, હેતે સોંપ્યો હાથરે,
સુખ આપો કે દુઃખ આપો, તમે છો મસ્તકના નાથ;
કામણ મંત્ર કશે. ૩
ગુણ સાગર ગંભીરછો સ્વામી, હું અવગુણ ભરી આજરે
પોતાની ગણી પ્રેમ નીભાવે, બાંહે ગ્રહ્યાની લાજ;
કામણ મંત્ર કશે. ૪
સ્નેહ તમારો જોઇને સ્વામી, જાણી મીલકત જેમરે.
ખુબ ખુશી થઇ ન રહી ખામી, પામો પુરણ પ્રેમ;
કામણ મંત્ર કશે. ૫
ભલું કરયું ભગવંતે મારો, સફળ કરયો અવતારરે;
મહેર કરી મન ગમતો આપ્યો, તમ સરખો ભરથાર;
કામણ મંત્ર કશે. ૬
સગા સરવ તમ સારૂ તજીઆ, તજીઆ સૈયર સંગરે;
દોસ્તી સરવની દુર કરી, હું રાચી તમારે રંગ
કામણ મંત્ર કશે. ૭
આભ ઊંચોને નીચે અવની, અવર નથી આધારરે;

આશા રાખુ એક તમારી, છો સુખના દાતાર;
કામણમંત્ર કરી. ૮
જો સુંદરીને પીઊ સ્વામી, તો શોભે શણગારરે,
નહી તો તે શણગાર સરવ છે, આગ તણા અંગાર;
કામણ મંત્ર કરી. ૯
દુનીઆમાં નર તમને દેખુ, બીજા લાલ ફકીરરે
તુચ્છ ગણુછું તે સઘળાને, હોય અમીર વજીર;
કામણ મંત્ર કરી. ૧૦
જળ જંતુને જળ સંગાથે, જેવી પુરણ પ્રીતરે,
પળક પડે જો દુર તરફડે, એજ અમારી રીત;
કામણ મંત્ર કરી ૧૧
પાર ન એ પ્રીત પરણુતાં, સ્થીર બેશી એક ઠામરે;
રાત દીવશ કવીતા રચનાજો, રચસે દલપતરામ;
કામણ મંત્ર કરી. ૧૨

ગરબી ૨૭

ધાળ.

જ્યારે રામચંદ્રજી તથા લક્ષમણ વનવાશ ચાલ્યા ત્યારે સીતાજીએ કહ્યુ કે હું પણ સાથે આવીશ તે સમે રામચંદ્રજીએ કહ્યુ કે તમે પીયર જાઓ તે સમેનુ ધાળ.

“આમેર ભાથા મુલનું” એ રાગનુંછે પાણ દોઢ જાસ્તી છે.

રામ લક્ષમણ વનમાં સીધાવતા, સતી સીતાને આવતા સાથ કહે રઘુનાથ, પધારો પીયર ભણી. ૧
નહીતો આહીં રહો સસરાના રાજમાં, હેને હળીમળી સાસુ સંગાથ; નહીતો જોડી હાથ, પધારો પીયર ભણી. ૨
અમે વસ્તીમા નહી વશીએ વીનતા, અમે કરશું જપ

વનવાસ; તમા પામા ત્રાસ, પધારો પીયર ભણી. ૩
સાથે રથ કે ઘોડું નહી રાખીએ, નહિ રાખીએ દાસી કે
દાસ; કોઈ અમ પાસ, પધારો પીયર ભણી! ૪
તમ કારણે પંથ કીધો નથી, મરણે સંભળાવી પામા
ધાક; લીટી ઓંચો નાક, પધારો પીયર ભણી. ૫
અમ વનફળ ખાઈ ખુશીમાં રહીશું, કોઈ વિપતો કેવળ
શાક; વીના લુણ પાક, પધારો પીયર ભણી. ૬
વનમાં નથી મંદીર નથી માળીઆં, નથી પોઢવા કાજ
પલંગ; રંગીત નવરંગ, પધારો પીયર ભણી. ૭
કરશું ઘાસ કે પાનની ઝુંપડી, સુવા સાથરે ખુંચે અંગ;
એમાં શો ઉમંગ, પધારો પીયર ભણી. ૮
વનમાં હીરના ચીર તો નહિ મળે, વનમાં નહિ મળે ફૂલ
ના ફુલેલ; કે તેલ ખુપેલ, પધારો પીયર ભણી. ૯
વનમાં નહિ મળે શાણી સાહેલીઓ, કરશો કે સંગે ખાંતે
થી ખેલ; ઉમંગ ભરેલ, પધારો પીયર ભણી. ૧૦
વનમાં ઘાતકી રહે છે રાક્ષસ ઘણા, ચારે તરફ ફરે છે ચકો
ર; જેનું ઘણું જોર, પધારો પીયર ભણી. ૧૧
વનમાં વાઘ વરુને વાંદર જેવા, ઘણા વિચરે જનાવર ઘોર;
ખચે નહિ ઢોર, પધારો પીયર ભણી. ૧૨
ઉષ્ણકાળે વાશે ઉના વાયરા, એવું દેખીને થાશો ઉદાસ;
જ્યારે જોઈ આસ, પધારો પીયર ભણી. ૧૩
વરસે મેઘ ને ઝબકશે વીજળી, તેવે કાળે તો તરુ તળે
વાસ; નહિ છત્ર પાસ, પધારો પીયર ભણી. ૧૪
મોટા પર્વત દેખીને માનની, તમ નજરે જોયા નહી જાય;
હીંડે ખાવા ધાય, પધારો પીયર ભણી. ૧૫
તમ રાજ કન્યા કાયા કોમળી, વનવાસનાં દુખ ન વેઠાય;
કાયા કરમાય, પધારો પીયર ભણી. ૧૬

ઘરમાં અંધારૂં દેખો ડેરા ઘણાં, નથી નીસરખાં કદી ઘર
બાર; છો નાજુક નાર, પધારો પીયર જાણી. ૧૭
તમે બાળક વય વર્ષ સોળનાં, નથી સંકટ વેઠ્યાં લગાર;
તમે કોઈ વાર, પધારો પીયર૦ ૧૮
પરણી આવીને પીયર ગયાં નથી, તમને મળવાને ઇચ્છે
બાપ; ઓપે ચીત આપ, પધારો પીયર૦ ૧૯
રાજા જનકજી તમને ઝંખે ઘણા, તેના સંદેસા આવે સ
દાય; તેડાં પાછાં જાય, પધારો પીયર૦ ૨૦
ભાત ભાતનાં ભોજન ભાવતાં, તમને મોકલશે મહીપાળ
પુરાવીને થાળ; પધારો પીયર૦ ૨૧
અમ અવધે ફરીને જ્યારે આવીશું, સ્નેહે લેશું તમારી
સંભાળ ત્યારે તતકાળ; પધારો પીયર૦ ૨૨.
રૂડી મીથીલાપુરી મન માનતી, તેમાં પામશો પરમ વિ-
રામ છે બાપનું ગામ. પધારો પીયર૦ ૨૩
ગોરી તમને ગમે તેમ હું કરૂં, એમ દલપતરામનો શામ;
કહે રાજારામ; પધારો પીયર૦ ૨૪

ગરબી ૨૬.

સીતાજીના જવાબનું ધોળ.

રાગ ઉપર પ્રમાણે.

એવું સાંભળીને સીતાજી કહે, સુણો સુંદર શ્યામ સુજાણ
પ્યારા મારા પ્રાણ; સાથે રાખો સ્નેહથી.
જુદા પડવાની વાત વાહાલા કહો, તેતો ખોલ લાગે તી
ખાં બાણ; રઘુકુળ ભાણ; સાથે રાખો૦ ૧
સ્વામી જ્યાં તમે ત્યાં ઘર માહરૂં, તમથી વેગળી તે પર

દેશ; હું જાણું હમેશ, સાથે રાખો૦ ૨
તમ જોગીનો વેશ જો ધારશો, તો હું જોગણનો ધરૂ વેશ;
જટા કરૂ કેશ, સાથે રાખો૦ ૩
સ્વામી તમેરે સુખી તો સુખ માહરે, તમે દુખમાંતો દુઃખ
માહરે દેહ; એમાં શો સંદેહ; સાથે રાખો૦ ૩
જે કોઈ પરણ્યા પછી રહે પીયરમાં, અવતાર ખરો ધીક
એહ, મુવા જેવી તેહ; સાથે રાખો૦ ૪
સ્વામી તમ વિના મંદીરને મળીયાં, ભાસે પરવત મોટા સ
માન; વસ્તીતો વેરાન; સાથે રાખો૦ ૫
માહા વનમાં ભરી વસ્તી ભાસશે, જ્યારે પામીશ દરશન
દાન; કૃપાના નિધાન; સાથે રાખો૦ ૬
...મ સસરાને માત પીતા સહુ, ભલે જીવો કરો રૂડાં રાજ
મને મહારાજ; સાથે રાખો૦ ૭
સ્વામી શું કરૂં ભાઈ ભોજાઈને, સ્વામી શું કરૂં સઈયર
સમાજ, કેનુ નથી કાજ; સાથે રાખો૦ ૮
સાચુ સગપણ જગમાં સ્વામી તણું, બીજો સ્વારથી સઘળો
સંસાર, કુટુંબ પરિવાર; સાથે રાખો૦ ૯
મારા લાડ પાલણ તમે લાલજી, બીજો નથી આંસુનો
લોનાર, કે એકે આધાર; સાથે રાખો૦ ૧૦
કાયા પ્રાણ થકી જો જુદા રહે, તો હું તમથી જુદી પડી
છેક, રહું તજી ટેક; સાથે રાખો૦ ૧૧
જો કોઈ જળથી જુદી પડી માછલી, રાખે દુધમાં કરી
વિવેક, જીવે પળ એક; સાથે રાખો૦ ૧૨
તમ સુખના સાગર રહો વેગળા, પછી શું કરૂં રાજને પાટ;
હવેલીના ઠાઠ, સાથે રાખો૦ ૧૩
મને હીરના ચીર ગમે નહિ, મને ન ગમે ઘરાણાના ઘાટ
મટાડો ઉચાટ; સાથે રાખો૦ ૧૪

હું તો તમને દીઠે થાઉં દેખતી, આણ દીઠે તો આંધળી
પ્રીત જનમની એ રીત, સાથે રાખો૦ ૧૫
હું તો સ્નેહ તોડી સરવ લોકથી, બાંધી તમ સંગે પુરાણ
પ્રીત, ચોરાવું છે ચીત; સાથે રાખો૦ ૧૬
જમવું જીવન તમથી જુદા પડી, હોય વિષવિષનાં પકવા
ન, તે વિષ્નના નિશાન; સાથે રાખો૦ ૧૭
કરીએ ભોજન તમ સાથે ભાવતાં, હોય કેવળ શાક કે
પાન; તે મેવા સમાન. ૧૮
સ્વામી તડકાને તાપ વર્ષાશાખના, તે તો જાણીશ ચંદ્ર પ્ર
કાશ; રહું તમ પાસ, સાથે રાખો૦ ૧૯
મુજને મેલી જો પંથ પધારશો, આવી મળવાની ન ખર
શે આશ; નકી પામું નાશ. સાથે રાખો૦ ૨૦
કરતી વાત કળી પતી ધરણીએ, નારી જાનકી થઈ નિ
રાશ, કહે લેતી સ્વાસ; સાથે રાખો૦ ૨૧
દયા કરી દેવ દલપતરામને, સતી સીતાને દેખી ઉદાસ;
જતાં વનવાસ. સાથે રાખો૦ ૨૨

ગરબી ૨૭.

રામચંદ્રજી ને સીતાના કાગળોના ઘોળ.

મામેરૂં માધા મુળનું એ રાગ.

સ્વસ્તી શ્રી પુરી લંકા સોહામણી,
જ્યાં રાજે છે જનક કુમારી,
પ્રીતમ લખે પ્યારીને.
રહો અખંડ એવાતન તમ તણું,
એવી આશીશ વાંચો અમારી;
પ્રીતમ લખે પ્યારીને.

ગોરી દૈવના જોગે જુદા પડ્યા,
પણ પ્રાણ મારા તમ પાસ;
પ્રીતમ લખે પ્યારીને. ૧
બેસુ બાગ બગીચે કે બંગલે,
રહુ તમ વીના અધીક ઉદાશ. પ્રીતમ લખે૦ ૨
તારો સ્નેહ ઘડી ઘડી સાંભરે,
તારો ભાવ ભુલ્યો કેમ જાય. પ્રીતમ લખે૦ ૩
મારે અરથે તમે બાળાપણ થકી,
તજ્યો સઘળો પીયર પરીવાર. પ્રીતમ લખે૦ ૪
મારાં લેશ વચન નથી લોપીઆં,
નથી કોપીઆં કહીએ લગાર. પ્રીતમ લખે૦ ૫
તારી નમ્રતા અવધી ગણી,
વળી શોભીતો શાંત સ્વભાવ. પ્રીતમ લખે૦ ૬
જેથી મનની ઉદાસી તરત મટે,
તારા બોલનો એવો બનાવ. પ્રીતમ લખે૦ ૭
ગોરાંદે ગુણ કેમ તારા વીસરે,
કેમ વીસરે વિલાપ ભરયાં વેણ. પ્રીતમ લખે૦ ૮
હેત વસ્તુ વદન તારૂં વાલના,
મારા નીરખવા તલસે છે નેણ. પ્રીતમ લખે૦ ૯
દીવસો તુજ વીના દીલમાં ગોઠે નહીં,
પીવુ પાણી કે જમવું અનાજ. પ્રીતમ લખે૦ ૧૦
રાતે રોઈને આંખો રાતી થઈ,
લોક પુછે તો આવે છે લાજ. પ્રીતમ લખે૦ ૧૧
ગોરી મનમાં ધીરજ ધરી રાખવી,
કાલે ભાગશે ભવના વિજોગ. પ્રીતમ લખે૦ ૧૨
જેથી રીઝે આપણા જગપતી,
એવો અજ્ઞાનીશ કરવો ઉદ્યોગ. પ્રીતમ લખે૦ ૧૩

જે જે વ્રજ પાડોશીઓ શુભ છે,
તેને પ્રીતથી કહેજો પ્રણામ. પ્રીતમ લખે૦ ૧૪
વળી ભોળાણું મારા મીત્ર પવિત્રને,
કહેજો જરૂરનું હોય જો કામ. પ્રીતમ લખે૦ ૧૫
જોઈતી વસ્તુ જરૂર મંગાવજો,
કશી વાતે મુંઝાશો ન મન. પ્રીતમ લખે૦ ૧૬
ક્યારે દેખીશું દીવસ આનંદના,
જાશે વીસરી આ દુઃખ ભરયા દન. પ્રીતમ લખે૦ ૧૭
જે જે પ્યારી તમારી સાહેલીઓ,
તેને પણ મારા કહેજો જુહાર. પ્રીતમ લખે૦ ૧૮
સાસુ સસરાની આશીશે સુંદરી,
મળશે ભામનીને ભરથાર. પ્રીતમ લખે૦ ૧૯
વધે સ્નેહ ને સંપ સુજન સાથે,
તેવો તન મન રાખજો ટેક. પ્રીતમ લખે૦ ૨૦
આગે પેડી અવધે આવશું,
એમ દલપતરામનો દેવ. પ્રીતમ લખે૦ ૨૧

ગરબી ૨૮.

સીતાજીના કાગળનું ધોળ.

રાગ ઉપર પ્રમાણે.

સ્વસ્ત શ્રી સંસ્થાન જોડામાં,
જ્યાંહાં રાજે સદા રઘુનાથ;
કાગળ લખે કામની.
આ લંકા થકી સીતા સુંદરી,
કહે વંદે જોડી જોડ હાથ. કાગળ લખે૦ ૨
પત્ર આવ્યો તમારો પ્રીતે ભરયો,

વગા વાંચી થયો વીસરામ, કાગળ લખે૦ ૩
પણ જીવન તમથી જુદાં પડે,
ઘણા દિવસ થયા ઘનશ્યામ; કાગળ લખે૦ ૪
મારૂં મન મળવાને અકળાય છે,
ઘડી એક તે જુગ જેવી જાય. કાગળ લખે૦ ૫
મારાં નેણનાં નીરથી નાથજી,
સુતા રજનીમાં સેજ ભીંજાય. કાગળ લખે૦ ૬
ઘેર આવો હવે તો ઘણી થઈ,
નહી તો જીવડો જાશે જરૂર. કાગળ લખે૦ ૭
હવે પાંખો આપી હોય પીંડમાં,
ઉડી આવું દેશાવર દુર. કાગળ લખે૦ ૮
વાલા નીત્ય નવી વારતા વાંચીએ,
જેથી પામીએ પુરો પ્રસાદ. કાગળ લખે૦ ૯
ચતુરાઈનાં ચોજ હું ચાલવું,
આવો વિદ્યાનો કરીએ વિનોદ. કાગળ લખે૦ ૧૦
નાંખા કુંડી રૂડી રૂડી ઓપતી,
ભાવે ભરૂ માંહીં નીરમળાં નીર. કાગળ લખે૦ ૧૧
બેસા બાજોઠે ચડી મારા ચોકમાં,
સ્વામી નવરાવું ચોળી શરીર. કાગળ લખે૦ ૧૨
કરૂ સરસ રસોઇ રૂડી રીતથી,
પ્રીતે પીરસી બેસુ હું પાસ. કાગળ લખે૦ ૧૩
એવા દિવસ તે ક્યારે દેખાડશો,
ક્યારે અંતરની પુરશો આશ. કાગળ લખે૦ ૧૪
સ્વામી તમ વિના પીયરને સાસરે,
સુનો લાગે છે સઘળો સંસાર. કાગળ લખે૦ ૧૫
મારા માથાથી મુધા પ્રભુ તમે,
મારા આત્માના છો આધાર, કાગળ લખે૦ ૧૬

આવે પરવના દિન સુખ સરવને,
હું તો શોક ઉદાશી સદાય. કાગળ લ્ખ્યે૦ ૧૭
ગાજે મેઘ ને દમકે દામની,
આપી જામેની જંપ ન થાય. કાગળ લખ્યે૦ ૧૮
હુંતો સુની દેખુ સુખ સેજડી,
ખાલી મંદીર ખાવાને ધાય. કાગળ લખ્યે૦ ૧૯
ભરી વસ્તી ઉજડ જેવી ભાસે છે,
એક તમ વિના ત્રિભુવન રાય. કાગળ લખ્યે૦ ૨૦
વાહાલા હું તમને કેમ વીસરું,
કેમ વીસરેયુ દાદાનું વતન. કાગળ લખ્યે૦ ૨૧
પત્ર વાંચીને વેહેલા પધારજો,
સ્વામી શરીરના કરજો જતન. કાગળ લખ્યે૦ ૨૨
કોઈને દુખિયાં દેખીને દુખ પામતા,
તેવી નાથ તમારી છે ટેવ. કાગળ લખ્યે૦ ૨૩
આવે અવસરે કેમ કઠણ થયા,
તમે કૃપારામના દેવ. કાગળ લખ્યે૦ ૨૪

ગરબી ૨૯

સુધરેલી સ્ત્રી વિષે.

"શોક સગાળસા સધુને શોવે. એ રાગનું છે.

જેને સુધરેલી નારીરે, સદા સુખી તે સંસારી. ટેક૦
નિરમળ નમણાં દિસે નિરંતર, નેહ ભરેલાં નેણ;
મનને હરે એવાં મુખથી ખરેના, વિણીને લેઇએ વેણ જેને૦
સ્વામીના ચિતમાં શોક કે ચીંતા, જો જાણે લવલેશ;
હેતે હસાવીને હીંમત આપે, કાપે સઘળા કલેશ. જેને૦
મુખીને જોતાં પ્યારા પતિની જો મરજી ન જણાય;

પરઘેર તો શાનું પગલુંજ માંડે, પીયર પણ નવ જાય. જેને૦
વરજીના મનની મરજી પ્રમાણે, કામ સદા કરનાર;
સુંદરી એ ભાગ્યશાળીના સારૂ, સરજી સરજનહાર. જેને૦
સુપનામાં કદિ કોઈની સાથે, ટંટો કરે નહિ તેહ;
મેલ વિનાનું મનપણ નિરમળ, નિરમળ દિસે દેહ. જેને૦
આપે પ્રભુ એવો વૈભવ પામી, પામે પૂરો સંતોષ;
સંકટમાં પણ સ્વામીની સાથે, રીસ ન રાખે રોષ. જેને૦
ગામમાં હોય ગરીબ પોતાથી, તેનું જુવે સુખ તોલ;
દોલતવાળાની દોલત દેખી, બોલે ન હલકા બોલ. જેને૦
સ્વામીનો શુદ્ધ સ્વભાવ ગમે, મન રાચે સ્વામીને રૂપ;
પર પતિનેતો પથર જેવા જાણે, હોય જો ભારે ભુપ. જેને૦
સાંભળે શબ્દ શિખામણના તે, જીવમાં ચોટી જાય;
દુરગુણ દેખીને દુરથી નાસે, સદગુણ શિખે સદાય. જેને૦
આળશ ઊંઘ અતિસે ન હોસે, હોસે ઉદ્યોગી અંગ;
ગંદકી તો જેને દિઠી ન ગમે, ન ગમે નઠારો સંગ. જેને૦
સ્નેહ વધારે ને શોક ઘટાડે, શોકમાં પામે લાજ;
એવી મળે જો આ દુનિયામાં, સ્વરગ ઇચ્છે શા કાજ. જેને૦
પુરણ પુન્યથી પુરૂષ પામે, નઉતમ એવી નાર;
દલપતરામ કહે દુનિયામાં, ધન્ય એનો અવતાર. જેને૦

ગરબી ૩૦ મી.

વેહેમ તજવા વિશેની.

જે કોઈ અબાકા[illegible] માતને આરાધશોરે લાલ, એ રાગ,

સુણો શિખવા વિવેક એક વાતડીરે લાલ,
છુટે મુરખપણું છેક ખુલે છાતડીરે લાલ.
રચ્યા ગુણ ભરેલા ગ્રંથ ભણો ભાવથીરે લાલ;

પામા શ્રી સતીના પંથ તે પ્રભાવથીરે લોલ. ૨
તજો વેહેમ ભરી વાત વેહેમોએ કહીરે લોલ;
ભુત પ્રેતને પિશાચ્ય સાચ્ય છે નહિરે લોલ; ૩
દોરા ચીઠી મંત્ર જંત્ર જુઠા જાણજોરે લોલ;
આશા કુચકાનીકુતંત્રમાં ન આણજોરે લોલ. ૪
દેતા દામ કરે કામ દેવ દેવીઓરે લોલ;
ઠેલે ઠામ ઠામ વાત એવીઓરે લોલ. ૫
કરી ભપ્પ વરપ્પ કુંભ ઠગે જોશીઓરે લોલ;
ઝુડા ભુજાણીને દંભ ઠગે ડોશિયોરે લોલ. ૬
કેક પુત્ર પુત્રી કાજ અતા ખાયછેરે લોલ,
તજી લાજ જોગીરાજ પાસે જાયછેરે લોલ. ૭
વશિકરણી વાતથી લુટાયછેરે લોલ;
ભોળી ભામનીઓની જાત તે ઠગાયછેરે લોલ. ૮
ખરૂં માનીને ખચિત ચિત ચેતજોરે લોલ;
ખરા ગાવા હાવા ગીત હૈએ હેતજોરે લોલ. ૯
જસે ભુલ્યા ભરચા ભરમ મરમ જાણશોરે લોલ;
પાળવા પવિત્ર ધરમ ઈચ્છા આણશોરે લોલ. ૧૦
ભજો રાજાધિરાજ મહારાજનેરે લોલ,
શાવે કાજ વળી આજ પામા લાજનેરે લોલ. ૧૧
તજો તુચ્છ જેવી ટેવ અહમેવતારે લોલ;
રીજો દલપતરામનો દેવ દેવતારે લોલ. ૧૨

ક્રોધ વિષે પદ ૩૧.

નાથ કૈસે ગજકો બંધ છોડાયો. એ રાગનું.

કોઈપર ક્રોધ, ન કરશો કદાપી અતી ક્રોધછે પુરણ પાપી,
કોઈ પર ક્રોધ ન કરશો૦ (ટેક)

ક્રોધ કુબોધ અતિ ઉપજાવે, સદા સુબોધને કાપી
વાહાલા માંહી વીરોધ જગાડે, ક્રોધ સમુળો ઉથાપી. ક્રોધ.
કૃત્ય અકૃત્ય કરું ન વિચારે, જ્યારે રીશ રહે વ્યાપી;
મુખનું વચન ફરી મુખમાં નવ પેસે, આપ પડોળે છાપી.
ક્રોધ પર૦ ૨

આપની સઘળી એ બિસરી સુમતિયો, ક્રોધ કુમતી જેને
આપી; નહી કરવાના કામ કરો નર, રોપાએ વનમાં વિલાપી.
ક્રોધ પર૦ ૩

ક્રોધ કરી ફરી ફરી પસ્તાયા, જે હતા પ્રૌઢ પ્રતાપી;
દલપતરામ કહે દુનીયામાં, ખ્યાત છે વાત સદાપી.
ક્રોધ પર૦ ૪

ગીત ૩૨.

જ્યારે સીતાજી પરણીને ઉઠ્યાં ત્યારે પોતાની બ્હેનપણીને પોતાના હરખની જે વાત કહી તે વિશેનું ગીત.

છઈયે ઓળામાં ઘાલી ખોયડી, છઈયે ઘેર ઘેર ગાગી દીકરી એ રાગનું.

ઉઠ્યાં પરણીને જે રામ જાનકી;
વરો હઈડામાં હરખ વીવા થકી. ૧
મળી શાણી શાહેલી ને સુંદરી,
બોલી બોલ અતોલ ખુશી ભરી. ૨
સખી સાંભળ કહું એરે વાતડી;
મારી આજ શીતળ થઈ છાતડી. ૩
મારો હરિવરે હાથ ઝાલીઓ;
મને અખંડ સુખ એને આલીઓ. ૪
વર પામી સુંદર વર વિઠલો;

મેં તો કાને સુણ્યો તે તો દીઠયો. ५
મને પળ હવે ન ગમે પીયરમાં;
મારૂં મન આશુ શામ શરીરમાં. ६
વર મળીઓ મને છેલ બાંકડો.
હવે શોકને ન રાખીએ આંકડો, ७
વર પામી હુંતો વરણાગીઓ;
મેંતો ભવો ભવ એ વર માગીઓ; ८
મને મન મગતુ મળ્યું સાસરૂં;
હવે કેમ ધડક મનમાં ધરૂં. ९
મારી એ સંગે જોણુ સગાઈ કરી;
એને આશીશ આપુ ફરી ફરી. १०
ગુરૂને શીર નામુ લળી લળી;
મને પરણાવી એ વરને વળી. ११
હવે મન ગમતાં સુખ માનીએ;
કેમ કોઈની શરમ દીલ આણીએ. १२
મારે કસુર ન રહી કોઈ વાતની;
મારે માયા ટળી માત તાતની. १३
મને માનીતી કરી હરી થાપશે;
હું તો જે જે માગીશ તે તો આપશે. १४
મારે નીસરી આણુ એ કરમની;
વાત મુરખ ન જાણે એ મરમની. १५
પુન્ય પુરવે મે કીધાં હશે ઘણાં;
તેણે પામી ચરણ પીઉજી તણા. १६
વરતે દાન કરે જેને કારણે;
તેને પામી હુંતો સુતી પારણે. १७
હુંતો કાશી કેદારમાં નવ ફરી;
હુંતો ઘેર બેઠાં એ વરને વરી. १८

હવે સગા સંબંધીને શું કરૂં;
હુંતો સુંદર વરની સાથે ફરૂં. ૧૯
મન માન્યું છે દસરથ લાલમાં;
વર લખ્યા સુંદર મારા ભાલમાં. ૨૦
ભુલી કુરમતી કુરગુણી ટેવને;
પરાણી દલપતરામના દેવને. ૨૧

રૂસણું તોડવા વિષેનું

હુંતો ઈશ્વરને પુજવાને નીસરીરે લોલ;
ચોખા કંકાવટી વીસરીરે લોલ. એ રાગ.
કહું તે સખી તું કોઈને કહીશમાંરે લોલ;
કાલે રહ્યાતા કંથ રીશમાંરે લોલ. ૧
એક બોલ ન આવ્યો મારા ઉચ્ચારમાંરે લોલ;
તે ઘડીએ હું પડી વિચારમાંરે લોલ. ૨
શાને માટે રીસાવો જાચો સાસુનેરે લોલ;
આંખે પ્રવાહ વહે આંસુનેરે લોલ. ૩
ખાન પાનને ભુલી હું ગીત ગાનનેરે લોલ;
ભુલી શરીર કેરા ભાનનેરે લોલ. ૪
હાડે ફુલ થાય શુળ તો શરીરમાંરે લોલ;
હેત ગયું છુટી હિર ચીરમાંરે લોલ. ૫
મને શુળી સમાન લાગ્યું સાસરેરે લોલ,
સુઝે નહિ જે હવે શું કરૂંરે લોલ. ૬
ચડયો ચાંદો આકાશે ભલા ભાગ્યનોરે લોલ;
ભડકો ઉઠ્યો તે જાણું આગનોરે લોલ. ૭
મના પોપટ બોલે મુખ મીઠડારે લોલ;
દુઃખમાં મેં શત્ર જેવાં દીઠડાંરે લોલ. ૮

મારી વાડી તો ભયંકારથીરે લોલ;
આંખ્યોના પાટા જેવી આરશીરે લોલ. ૯
હું તો ઉઠી જઈ બેઠી દીવા આગળેરે લોલ;
કોઈક પડી નજર ત્યાં કાગળેરે લોલ. ૧૦
ડિપી-રાખેલો ઓખાબનું ચોપાનીયુંરે લોલ;
વાંચવા તે સારૂં મન માનીયુંરે લોલ. ૧૧
ગરબી રૂશણું તોડવાની રૂડા રાગમાંરે લોલ;
ભાળી રૂપાળી છેલ્લા ભાગમાંરે લોલ. ૧૨
લઈને ગાવા લાગી હું જ્યાં જે ઘડીરે લોલ;
ત્યાંથી ઉડીને આવ્યા તે પડીરે લોલ. ૧૩
હેત આણી વખાણી વાણી બોલીઆરે લોલ;
દીલમાં હરખીને ઘણું ડોલીઆરે લોલ. ૧૪
જાણું બનરે ઘડીને ઘન રાવડીરે લોલ;
છુટ્યો ક્લેશ હરી છાતડીરે લોલ. ૧૫
ભલે આવ્યો આકાશ ચડી ચંદ નુરે લોલ;
આપે છે આજ તો આનંદ તુરે લોલ. ૧૬
એમ ઓખાબથી બોધ ઉપજ્યોરે લોલ;
ભાઈરે કવિ તારૂં ભલું થજોરે લોલ. ૧૭
ગરબી સાંભળીને રાખશે જે રૂસણુંરે લોલ;
પાપ તેના માથે પૃથ્વી તણુંરે લોલ. ૧૮
જેમાં બુદ્ધિ વિશેષવાળું જે હશેરે લોલ;
તુરત તે અબોલા તજી બોલશેરે લોલ. ૧૯
બીતી ત્યાર તે લગાર નાવે વળીરે લોલ;
સંપે વસો સદા સાંભળીરે લોલ. ૨૦
જેનાથી વસવું મળીને બરસ સો બસેરે લોલ;
પંખીના માળાની પેઠે તે થશેરે લોલ. ૨૧
નહી ક્યારે ક્લેશ લેશ કીજીએરે લોલ;

પ્યારથી પ્રેમરસ પીજીએરે લોલ. ૨૨
મહારાજા ધીરાજ તેથી રીઝશેરે લોલ;
નહીતો ખરેખરા તે ખીજશેરે લોલ. ૨૩
રૂડે રાગેઆ રૂડા દલપતરામનારે લોલ;
ક્રોટો પ્રકારે ગુણ કામનારે લોલ. ૨૪

ગરબો.

ઉદેપુરના રાણાનો કેફ વિશેનો.

થાય છે કેફ કીધાથી નુકશાન કહું તે કેટલુંરે લોલ;
સઘળુ જાય સમુળુ સુખ, જગતમાં જેટલુંરે લોલ;
મરવુ મોત વિનાનું થાય કે, કેફ કીધા થકીરે લોલ;
બાઈરે જગમાં લજાયા જાય, તમે જાણો નકીરે લોલ;
વળી એક કહું છું તેની વાત, સુણી વિચારજોરે લોલ;
હેત ધરીને દીન રાત, હૈયામાં ધારજોરે લોલ;
જેથી દુખ થયું એક વાર, તો દુર સમજવુ થશે લોલ;
મળો દીન દીન ખાએ માર કે, તોપણ ત્યાં જશેરે લોલ;
છે એક મોટું ઉદેપુર ગામ કે, દોઈલ દેશમાંરે લોલ;
રાણો રાજ કરે તે ઠામ કે, ભાળે વેશમાંરે લોલ;
કેફ કીધાનાં નીત્ય સ્વભાવ, કુંવરજીને ઘણોરે લોલ;
નારી પાંચ તણો એ નાવ, રૂડો રળીઆમણોરે લોલ;
એક દીન કેફ કીધો ભુપાળ, મળીને મંડળીરે લોલ;
પડતે રંગમોહોલને માળ, પડ્યો ધરણી ઢળીરે લોલ;
તેના પડતે છુટ્યા પ્રાણ, ઘાણી માઠી થઈરે લોલ;
જ્યારે થયું પુરજનને જાણ કે, ધીરજ નવ રહીરે લોલ;
વરત્યો પુરમાં આહાકાર, રૂવે નર નારીઓરે લોલ;
કેફને બહુ કીધો ધિક્કાર, જેણે નર મારીઓરે લોલ;

જગમાં બહુ અપનો નર જેહ, વિના મોતે મુવોરે લોલ;
કેફ કીધાના છે ફળ એહ, વિચારીને જુવોરે લોલ;
રાંણા ગુણ રતનેનાં તુલ, જેણે મરવા સમેરે લોલ;
કીધું કેફ અમારે કુળ, કદી ન કરો તમેરે લોલ;
એ અવસાની સે દીન આજ, ઉદેપુર ગાદીએરે લોલ;
મદીરા કેફ તજે મહારાજ, કદી પાણું નવ પીએરે લોલ;
જગમાં જે નર ચતુર સુજાણ, સુણી વિચારશેરે લોલ;
અક્કલ હીણા પુરૂષ અજાણ, સુણી વિસારશેરે લોલ;
જે જન જે લજ્જન ખોનાર, કે કેફ કરે સહીરે લોલ;
તે જાણનારોને ફીટકાર, પથર જાયો નહિરે લોલ;
કપડાં ધોવા આવત કામ, ભલા ઉપકારમાંરે લોલ;
કાલું કીધું જીવત હરામ, કશો નહી સારમાંરે લોલ;
એવો કોણ અભાગી હોય કે, મુખ કાળુ કરેરે લોલ;
છોડી ઘી સાકર રસ કોઈ, અમલ મુખમાં ધરેરે લોલ;
એ છે હલકા જનનું કામ, જેને લજ્યા નહીરે લોલ;
ઊંચા વરણ ન લેવે નામ, મદીરાનું કદીરે લોલ;
ફીટરે નર કરનારા કેફ, કે નફટ તું થયોરે લોલ;
જગમાં તુથી સારો બેલ, કે તાણે ગાડીઓરે લોલ;
કેફ કીધાની સાથે રોગ, સચેત શરીરમાંરે લોલ;
ફરી નહિ આવે એવો જોગ, અંતર પીડમાંરે લોલ;
શિક્ષા સહુ કોઈ ધરજો કાન, કે દલપતરામનીરે લોલ;
જે હોય જગમાં પુરૂશ સુજાણ, તેના કામનીરે લોલ;

પ્રભાતિયું.

ઉઠની ઉઠની ઉઠની દીકરી
કાં ધરે આશ નાથ માંહી;

એમ વાણી વદી પુત્રીની માત કહે,
ઉઠરે ઉઠરે ઉઠ કાહી.
કાળ વહી જાય છે દંત ધાવણ તણા,
થાય છે કૃષ્ણ પ્રગટ સુઈ રેહેતાં;
દંત ધાવન કરી સ્નાન કર ચપળધર,
ભજ પછી ઈષ્ટ નાન સેહેતાં.
કર જરા હાજરી ઉદરની રૂચી થકી,
કર પછી પાઠ તાહારો;
પાઠ કર ચીત દઈ તજ રમત સ્વસ્થ થઈ,
જન્મના જન્મનો જાય મારે.
જે ભણી બેહેનિયો એમ આચરો,
તે બને શ્રેષ્ટ સહુ સાથે;
જે રમત રમતમેં તે ભમે ભમ ગમે,
તેને અંત અવકાશમેં દુઃખ માથે.
દાસ મોહન કહે જ્ઞાન તણાં દુઃખ [illegible],
એમ સત સુચના જાણ પ્યારી;
જા હવે ગુરૂ કને સાભળ કાંઈ વાતને,
ચપળ ચીત રાખજે બેહેન મારી.

સમાપ્ત.

अनुक्रमणीका.